

DSM-5 Kişilik Envanteri Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirliği

¹Fikret Poyraz ÇÖKMÜŞ¹, ²Orkun AYDIN², ³Serra YÜZEREN³,
⁴Didem SÜCÜLLÜOĞLU DİKİCİ⁴, ⁵Siğnem ÖZTEKİN⁵, ⁶Emine Özge ÇÖLDÜR⁶,
⁷Pınar ÜNAL AYDIN⁷, ⁸Ertuğrul KÖROĞLU⁸, ⁹Ömer AYDEMİR⁹

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada DSM-5 Kişilik Envanterinin (PID-5) Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğinin ortaya konması ve DSM-III-R Eksen II Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme Kişilik Anketi (SCID-II-PQ) ile elde edilen kategorik kişilik değerlendirmeleri ile karşılaştırılarak sınanması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmanın örneklem grubunu psikiyatri polikliniğinde DSM-5 tanı ölçütlerine göre klinik değerlendirme sonucunda tanı almış 560 psikiyatrik tanılu hasta ile 1176 sağlıklı gönüllü olmak üzere toplam 1736 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların değerlendirilmesinde PID-5'in yanı sıra sosyodemografik veri formu ve DSM-III-R Eksen II Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme Kişilik Bozuklukları formu (SCID-II-PQ) uygulanmıştır. Güvenilirlik analizlerinde hem boyutlar hem de fasetler için Cronbach alfa iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Ölçeğin yapısal geçerliliği için, önceden belirlenmiş boyutları ve fasetleri olması nedeniyle doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ayrıca SCID-II-PQ hem boyutsal skorlarıyla hem de öz bildirim anketiyle PID-5 boyut ve faset skorları arasında korelasyon ile birlikte geçerlilik analizi yapılmıştır.

Bulgular: Temel güvenilirlik analizinde tüm envanterin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,932 olarak hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, çalışmamızdaki bulguların, PID-5 orijinal çalışmasında belirlenmiş kişilik boyutları ile uyumlu bir yapı ortaya koymuştur. Fasetler açısından değerlendirildiğinde ise 'duygusal oynaklık' ve 'manipülatif olma' fasetlerinde RMSEA değerlerinin daha yüksek olduğu, 'risk alma' fasetinde ise uyum endekslerinin diğer fasetlere göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayırt edici geçerlilik açısından tüm boyutlar ve manipülatif olma dışındaki tüm fasetler hasta grubunda daha yüksek ortalama düzeyleri göstermiştir.

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçları, PID-5 Türkçe versiyonunun genel olarak kabul edilebilir düzeyde geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerine sahip olduğunu ve kişilik özelliklerinin boyutsal değerlendirilmesinde kullanılabilecek bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: DSM-5 kişilik envanteri, kişilik, kişilik boyutları, kişilik bozuklukları

ABSTRACT

Reliability and Validity of the Turkish Form of the Personality Inventory for DSM-5

Objective: This study aimed to establish the validity and reliability of the Turkish version of the DSM-5 Personality Inventory (PID-5) and to evaluate it by comparing it with categorical personality assessments obtained through the Structured Clinical Interview for DSM-III-R Axis II Personality Disorders Questionnaire (SCID-II-PQ).

Methods: The sample consisted of 1736 participants, including 560 psychiatric patients diagnosed through clinical evaluation according to DSM-5 diagnostic criteria in a psychiatry outpatient clinic and 1176 healthy controls. In addition to the PID-5, a sociodemographic data form and the SCID-II-PQ were administered. Reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficients for both domains and facets. Given the inventory's predefined domains and facets, confirmatory factor analysis (CFA) was conducted to examine structural validity. Convergent validity was tested through correlations between PID-5 domain and facet scores and both the dimensional scores and self-report questionnaire scores of the SCID-II-PQ.

Results: The overall Cronbach's alpha coefficient for the inventory was 0.932, indicating high internal consistency. Confirmatory factor analysis indicated that the findings of the present study demonstrated a structure consistent with the personality domains identified in the original PID-5 study. At the facet level, higher RMSEA values were observed for the facets of 'emotional lability' and 'manipulativeness', whereas the 'risk-taking' facet showed lower fit indices compared to the other facets. In terms of discriminant validity, all domains and all facets except 'manipulativeness' yielded higher mean scores among the patient group compared to healthy controls.

Conclusions: The findings of this study indicate that the Turkish version of the PID-5 demonstrates generally acceptable levels of validity and reliability and may be used as an assessment tool for the dimensional evaluation of personality traits.

Keywords: personality, personality disorder, personality domains, PID-5

Atf için: Çökmüş FP, Aydın O, Yüzeren S et al. (2026) Reliability and Validity of the Turkish Form of the Personality Inventory for DSM-5. *Türk Psikiyatri Derg* 37:227–235. <https://doi.org/10.5080/u27791>

Geliş Tarihi: 10.08.2025, **Kabul Tarihi:** 22.06.2026, **Yayın Tarihi:** 21.09.2026

¹Doç., İzmir Tınaztepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye; ²Doç., Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Tıp Fakültesi, Saraybosna, Bosna-Hersek; ³Uzm., Menemen Devlet Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, İzmir, Türkiye; ⁴Uzm., Serbest Hekim, İzmir, Türkiye; ⁵Uzm., Nürnberg Kliniği, Psikiyatri ve Psikoterapi Departmanı, Nürnberg, Almanya; ⁶Uzm., Alsancak Devlet Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, İzmir, Türkiye; ⁷Doç., Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Saraybosna, Bosna ve Hersek; ⁸Prof., Bozlam Psikiyatri Enstitüsü, Psikiyatri Bölümü, Ankara, Türkiye ⁹Prof., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Manisa, Türkiye

Fikret Poyraz Çökmüş, e-posta: fikretpoyrazcokmus@hotmail.com

GİRİŞ

DSM kişilik kategorileri, kişilik hatları ve bozukluklarının sınıflandırılması ve tanı konması ölçütlerini içermektedir ancak gündelik uygulamada bazı açıkları bulunmaktadır. DSM-5 tanı sınıflandırma sisteminin geliştirilmesi sürecinde bu sorunların giderilmesi amacıyla, kategorik temel kişilik yapılarının yanı sıra boyutsal değerlendirme kavramının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Boyutsal değerlendirmede öncelikle gündelik uygulamada kişilik kavramı tanımlanmıştır. Kişilik kavramı zaman içinde göreceli olarak değişmeksizin süregiden düşünme, algılama, tepki gösterme ve ilişki kurma biçimidir (Amerikan Psikiyatri Birliği 2013). Boyutsal değerlendirme için kuramsal alt yapısı beş-faktörlü kişilik modelinden esinlenilmiştir (Costa ve McCrae 1992). Boyutsal değerlendirmeyle birlikte bu kavram kişilik işlevselliği (ölçüt A) ve uyumu bozucu kişilik hatları (ölçüt B) olarak iki basamakta ele alınmaktadır (Krueger ve Hobbs 2020). Kişilik işlevselliği ve bunun ölçüm aracının Türkçe için geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Dereboy ve arkadaşları (2018) tarafından yapılmıştır. Boyutsal değerlendirmenin ikinci basamağında ise uyumu bozucu kişilik hatları tanımlanmaktadır. Uyumu bozucu kişilik hatları beş boyut ve 25 fasetten oluşmaktadır (Krueger ve ark. 2012). Buna göre uyumu bozucu kişilik için beş boyut: olumsuz duygulanım (negative affectivity), uzak olma (detachment), karşıt olma (antagonism), dizinhibisyon (disinhibition) ve psikotiklik (psychoticism) olarak tanımlanmıştır. Olumsuz duygulanım için duygusal oynaklık (emotional lability), kaygılı olma (anxiousness) ve ayrılma güvensizliği (separation insecurity) faset olarak belirlenmiştir. Uzak olma için faset olarak toplumdan çekilme (withdrawal), anhedoni (anhedonia) ve yakınlıktan kaçınma (intimacy avoidance) tanımlanmıştır. Karşıt olma boyutunun fasetleri manipülatif olma (manipulativeness), sahtekarlık/hilekarlık (deceitfulness) ve büyüklük (grandiosity)'tür. Dizinhibisyon için sorumsuzluk (irresponsibility), dürtüsellik (impulsivity) ve distraktibilite/dikkat dağınıklığı (distractibility) faset olarak belirlenmiştir. Psikotiklik için faset olarak tuhaf inanışlar ve yaşantılar (unusual beliefs & experiences), tuhafılık (eccentricity) ve algı bozukluğu (perceptual dysregulation) tanımlanmıştır. Ayrıca herhangi bir boyut altında tanımlanmamış fasetler de bulunmaktadır: ilgi çekme isteği (attention seeking), aldırılmazlık (callousness), çökkünlük (depressivity), düşmanca tutum (hostility), takıntılı olma (perseveration), kısıtlı duygulanım (restricted affectivity), katı mükemmeliyetçilik (rigid perfectionism), risk alma (risk taking), itaatkarlık (submissiveness) ve şüphencilik (suspiciousness). Kişilik işlev bozukluklarının boyutsal değerlendirmesinin psikiyatrik bozuklukların öngörülmesi ve araştırılmasında çok kullanışlı ve yararlı olduğu yakın tarihli

bir meta-analiz çalışmasıyla ortaya konmuştur (Gioletti ve Bornstein 2024).

Kişiliğin alternatif modele göre değerlendirilmesini kolaylaştırmak ve yaygınlaştırmak amacıyla ölçüm araçları geliştirilmiştir (Krueger ve ark. 2012). DSM-5 Kişilik Envanteri (PID-5) çok yaygın olarak kullanılan bir ölçüm aracıdır ve çeşitli formları bulunmaktadır. Bunlardan uzun form 220 maddeden oluşurken, kısa form ise 25 madde içermektedir. PID-5 en az 16 dile çevrilmiş ve uyarlaması yapılarak kullanıma girmiştir. Bu uyarlama çalışmaları arasında Arapça, Çekçe, Danca, Flemenkçe (Hollandaca), Fransızca, Almanca, Endonezce, İtalyanca, Norveççe, Persçe, Polonyaca, Portekizce (Portekiz ve Brezilya), Rusça, İspanyolca ve İsveççe (Svenska) bulunmaktadır (Somma ve ark. 2019).

Daha önce yapılan 25 çalışmanın sonuçlarının değerlendirildiği bir gözden geçirme çalışmasında, ölçeğin genel iç tutarlılık analizleri 0,80–0,95 arasında bulunmuş, boyutların iç tutarlılık katsayıları ise 0,72–0,96 arasında değişmektedir (Al-Dajani ve ark. 2016). Yapısal geçerlilik analizlerinde boyut yapısının çok yüksek model uyumu gösterdiği saptanmıştır (Montes ve Sanchez 2023). Bazı fasetlerin (risk alma, kuşkuculuk gibi) ise model uyumları düşük düzeyde bulunmuştur. Ancak PID-5'in gerek boyut gerekse faset yapısının, beş boyutlu kişilik hatlarını iyi şekilde temsil ettiği bununla birlikte genel psikopatolojiyi de kapsadığını gösterilmektedir.

DSM-5 ile ileri sürülen boyutsal model için geliştirilen değerlendirme aracıyla kişilik işlevselliği ölçülürken, uyumu bozucu kişilik hatlarının ölçümü için hazırlanan PID-5'in Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik ve güvenilirliğinin gösterilmesi eksik kalmıştır. Bu çalışmada DSM-5 Kişilik Envanterinin (PID-5) Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğinin ortaya konması ve DSM-III-R Eksen II Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme Kişilik Anketi (SCID-II-PQ) ile elde edilen kategorik kişilik değerlendirmeleri ile karşılaştırılarak sınanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çeviri İşlemi

PID-5'in çevirisi, psikiyatri alanında deneyimli ve ileri düzey İngilizce yeterliliğe sahip olan yazarlardan Ö. A. tarafından gerçekleştirilmiştir. PID-5'in son hali, çevirisi yapılan formun tüm yazarlar tarafından gözden geçirilmesi ile oluşturulmuştur. Çevrilen form kontrol edilmiş ve semantik, kültürel, kavramsal ve dil eşdeğerliliği göz önünde bulundurularak üzerinde uzlaşmıştır. Daha sonra, ölçek formu bir dilbilimci tarafından İngilizceye geri çevrilmiştir. Geri çevrilmiş form yazarlar

tarafından kontrol edilip değerlendirilmiştir. Sonuçta PID-5'in Türkçe formunun son hali kabul edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmaya başlanmadan önce araştırma protokolü Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (onay tarihi: 10/10/2015, Sayı: 20478486-366). Tüm katılımcılar yazılı aydınlatılmış onam vermişlerdir.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı ayaktan hasta birimine başvuran 618 psikiyatrik bozukluğu olan hasta, elverişlilik örnekleme yöntemine göre araştırmaya alınmıştır. En az %25 maddeyi boş bırakan ya da hatalı dolduran katılımcıların dışlanması nedeniyle 58 katılımcının verileri araştırma dışında kalmıştır.

Sağlıklı kontrol grubunu, üniversite hastanesinin sağlık hizmetlerini kullanan gönüllüler ya da sağlık kampüsü öğrencilerinden oluşan 1382 gönüllü oluşturmuştur. Eksik ya da hatalı ölçek dolduran 206 sağlıklı kontrol grubu katılımcısının verileri araştırmadan dışlanmıştır. Sağlıklı katılımcıların hastalık durumları öz bildirimle netleştirilmiştir.

Araştırmanın dâhil etme ölçütleri 18–65 yaş aralığında olma, PID-5 ölçüm aracını doldurabilecek bilişsel yeterliliğe sahip olma olarak belirlenmiştir. Araştırmanın dışlama ölçütleri arasında ise zihinsel kusurlar, ciddi nörolojik hastalıklar ve araştırma yönergesini yerine getirmeye engel olacak düzeyde bilişsel yetersizlik bulunması yer almaktadır. Sonuç olarak, araştırma 1736 katılımcı (560 psikiyatrik bozukluğu olan hasta ve 1176 sağlıklı kontrol grubu) ile tamamlanmıştır.

Değerlendirme Araçları

PID-5'in yanı sıra değerlendirmede sosyodemografik veri formu ve DSM-III-R Eksen II Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme Kişilik Bozuklukları formu (SCID-II-PQ) uygulanmıştır (Coşkunol ve ark. 1994).

DSM-5 Kişilik Envanteri (PID-5)

PID-5 Bölüm III'te ileri sürülen beş boyutunu ve 25 maladaptif kişilik fasetini içeren bir envanterdir (Krueger ve ark. 2012) ve 220 maddeden oluşur. Maddelerden 16 tanesi ters kodlanmaktadır. Her madde 0–3 arasında puanlanan 4'lü Likert tipi bir değerlendirme sunmaktadır.

PID-5 ölçümde beş boyutu kapsamaktadır: olumsuz duygulanım (negative affectivity), uzak olma (detachment), karşıt olma/geçimsizlik (antagonism), dizinhibisyon (disinhibition) ve psikotiklik (psychoticism). Bu boyutları açıklayan 25 faset bulunmaktadır: duygusal oynaklık (emotional lability), kaygılı olma (anxiousness), ayrılma güvensizliği (separation insecurity), toplumdan çekilme (withdrawal), anhedoni (anhedonia), yakınlıktan kaçınma (intimacy avoidance), manipülatif

olma (manipulativeness), sahtekarlık/hilekarlık (deceitfulness), büyüklük (grandiosity), sorumsuzluk (irresponsibility), dürtüsellik (impulsivity), distraktibilite/dikkat dağınıklığı (distractibility), olağandışı inanışlar ve yaşantılar (unusual beliefs & experiences), tuhaflık (eccentricity), algı bozukluğu/bilişsel ve algısal düzensizlik (perceptual dysregulation), ilgi çekme isteği (attention seeking), aldırılmazlık/katı olma (callousness), çökkünlük (depressivity), düşmanlık gösterme (hostility), takılıp kalma/takıntılı olma (perseveration), kısıtlı duygulanım (restricted affectivity), katı mükemmeliyetçilik (rigid perfectionism), risk alma (risk taking), itaatkarlık (submissiveness), şüphencilik (suspiciousness).

Buna uygun biçimde, herhangi bir fasette ya da boyutta yüksek puan almak, o alanda belirgin soruna işaret etmektedir ve daha ileri değerlendirme, tedavi ve izlemi gerektirmektedir.

DSM-III-R Eksen II Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme – Kişilik Anketi (SCID-II-PQ)

SCID-II-PQ, kişilik bozukluklarını değerlendirmek amacıyla Spitzer ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilen, 120 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. SCID-II-PQ'nun Türkçeye çevirisi Soria ve ark. (1990) tarafından yapılmış, Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması ise Coşkunol ve ark. (1994) tarafından gerçekleştirilmiştir.

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler 1736 katılımcı (560 psikiyatrik tanılı hasta ve 1176 sağlıklı kontrol katılımcı) ile yapılmıştır. Normal dağılımı göstermek üzere Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Demografik ve klinik değişkenlerden kategorik veya nominal olanlar için χ^2 testi uygulanmıştır. Demografik ve klinik değişkenlerden sürekli veya sayısal olanlar için bağımsız gruplar için t-testi uygulanmıştır. Ayrıca hasta ve sağlıklı kontrol gruplarını PID-5 boyut skorları ve faset skorları açısından karşılaştırmak için de bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda elde edilen sonuçların yorumlanmasını güçlendirmek amacıyla etki büyüklükleri de hesaplanmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçları için Cohen'in d katsayısı, ki-kare testi sonuçları için ise Phi katsayısı raporlanmıştır. Cohen'in d değerleri için 0,20 küçük, 0,50 orta ve 0,80 büyük etki büyüklüğü olarak değerlendirilmiştir. Phi katsayısı için ise 0,10 küçük, 0,30 orta ve 0,50 büyük etki büyüklüğü olarak kabul edilmiştir.

Güvenilirlik analizlerinde hem boyutlar hem de fasetler için Cronbach alfa iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısının 0,7 ve üzerinde olması genel olarak kabul edilen psikometrik ölçütlere göre yeterli iç tutarlılık düzeyi olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Cronbach alfa katsayılarının madde sayısına duyarlı olduğu göz önünde bulundurularak, faset-toplam puan korelasyonları da güvenilirliğin değerlendirilmesinde dikkate alınmıştır.

Ölçeğin yapısal geçerliliği için, önceden belirlenmiş boyutları ve fasetleri olması nedeniyle doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Öncelikle örneklem sayısının faktör analizi için uygun olup olmadığını sınamak amacıyla Bartlett Testi ve Kaiser-Meyer-Olkin testi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde model uyumunu göstermek amacıyla karşılaştırmalı uyum endeksi (CFI), uyum iyiliği endeksi (GFI) ve ki-kare/serbestlik derecesi oranı (χ^2/df) hesaplanmıştır. Katsayı olarak 0,9 ve üstü iyi uyumu, 0,8–0,9 arası ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir. χ^2/df oranının 3'ün altında olması iyi uyum, 5'in altında olması ise kabul edilebilir uyum olarak değerlendirilmiştir. Diğer yandan modelin hata oranını göstermek için de yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA) hesaplanmıştır. RMSEA değeri olarak 0,05 ve altı çok iyi uyumu, 0,05–0,08 arası iyi uyumu, 0,08–0,10 arası kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Köroğlu ve Aydemir 2012). Ayrıca SCID-II-PQ hem boyutsal skorlarıyla hem de öz bildirim anketiyle PID-5 boyut ve faset skorları arasında korelasyon ile birlikte geçerlilik analizi yapılmıştır. Pearson korelasyon analizinde 0,00–0,30 korelasyon yok, 0,30–0,50 düşük korelasyon, 0,50–0,70 orta düzeyde

korelasyon, 0,70–0,90 yüksek düzeyde korelasyon ve 0,90 üzeri çok yüksek korelasyon olarak kabul edilmiştir (Witz 1990).

Çok sayıda korelasyon analizi yapılmış olmakla birlikte, analizler keşifsel nitelikte değerlendirildiğinden çoklu karşılaştırmalar için Bonferroni veya FDR düzeltmesi uygulanmamıştır. Tüm bu analizler R istatistik paketinin Jamovi 2.4.1 yazılımıyla yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırma 560 hasta ve 1176 sağlıklı katılımcıyla yürütülmüştür ve her iki grubun demografik açıdan karşılaştırılmasında cinsiyet açısından fark yokken ($\chi^2(1)=1,26$, $p=0,28$), yaş ($t(1734)=-8,42$, $p<0,001$) ve eğitim düzeyi ($\chi^2(2)=172,51$, $p<0,001$) açısından fark bulunmaktadır. Her iki grubun demografik ve klinik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalara ait etki büyüklüklerinin küçük ile orta düzeyler arasında değiştiği görülmüştür. Hasta grubunun DSM-5 tanı ölçütlerine göre klinik değerlendirme sonucu tanı dağılımında; hastaların %48,2'si

Tablo 1. Araştırma gruplarının sosyodemografik ve klinik özellikleri

	Hasta n: 560		SK n: 1176		Etki büyüklüğü (d / ϕ)
Yaş (ort ± SS)	31,62±11,20		27,12±10,02		$t(1734)=-8,42$, $p<0,001^{**}$ 0,43
Cinsiyet	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	$\chi^2(1)=1,26$, $p=0,28$ 0,03
Kadın	292	52,1	647	55	
Erkek	268	47,9	529	45	
Eğitim					$\chi^2(2)=172,51$, $p<0,001^{**}$ 0,32
İlk öğretim	157	28	127	10,8	
Lise	242	43,2	332	28,2	
Üniversite	161	28,7	717	61	
Ailede ruhsal bozukluk					$\chi^2(1)=103,33$, $p<0,001^{**}$ 0,24
Evet	139	24,8	88	7,5	
Hayır	421	75,2	1088	92,5	
Psikiyatrik tanı*					
Depresif bozukluklar	270	48,2			
Anksiyete bozuklukları	160	28,6			
Alkol-madde kullanım bozukluğu	56	10			
Diğer	74	13,2			
Ek tıbbi durumlar					$\chi^2(1)=21,79$, $p<0,001^{**}$ 0,11
Evet	85	15,2	93	7,9	
Hayır	475	84,8	1083	92,1	
PID-5 toplam puanı (ort ± SS)	1,17±4,22		0,77±0,37		$t(1734)=-19,49$, $p<0,001^{**}$ 1,01

PID-5: DSM-5 kişilik envanteri; SS: standart sapma; SK: sağlıklı kontrol d: Cohen's d; ϕ : phi katsayısı.

*Yalnızca hasta grubunda değerlendirilmiştir. * $p<0,05$; ** $p<0,01$

Tablo 2. PID-5 kişilik boyut ve faset puanlarının hasta ve sağlıklı kontrol gruplarında karşılaştırılması

Hasta n: 560			SK n: 1176			
Kişilik Fasetleri	Ort.	SS	Ort.	SS		Cohen's d
Anhedoni	1,42	0,66	0,75	0,50	t (1734)=-23,23, p<0,001**	1,20
Kaygılı olma	1,64	0,63	0,97	0,56	t (1734)=-22,23, p<0,001**	1,15
İlgi çekme isteği	1,06	0,74	0,86	0,64	t (1734)=-6,06, p<0,001**	0,31
Aldırmazlık / katı olma	0,64	0,54	0,46	0,44	t (1734)=-7,62, p<0,001**	0,39
Sahtekarlık / hilekarlık	0,58	0,54	0,47	0,47	t (1734)=-4,49, p<0,001**	0,23
Çökkünlük	1,21	0,75	0,50	0,50	t (1734)=-23,60, p<0,001**	1,22
Distraktibilite	1,36	0,70	0,71	0,56	t (1734)=-20,73, p<0,001**	1,07
Tuhaflık	0,96	0,73	0,50	0,59	t (1734)=-13,99, p<0,001**	0,72
Duygusal oynaklık	1,75	0,67	1,10	0,65	t (1734)=-19,49, p<0,001**	1,01
Büyüklük	1,15	0,71	1,02	0,63	t (1734)=-3,60, p<0,001**	0,19
Düşmanlık gösterme	1,34	0,67	0,84	0,58	t (1734)=-15,88, p<0,001**	0,82
Dürtüsellik	1,18	0,72	0,75	0,60	t (1734)=-13,02, p<0,001**	0,67
Yakınlıktan kaçınma	0,96	0,64	0,69	0,51	t (1734)=-9,38, p<0,001**	0,48
Sorumsuzluk	0,72	0,58	0,48	0,47	t (1734)=-9,08, p<0,001**	0,47
Manipülatif olma	1,07	0,59	1,03	0,57	t (1734)=-1,45, p=0,15	0,07
Bilişsel ve algısal düzensizlik	0,96	0,69	0,47	0,50	t (1734)=-16,83, p<0,001**	0,87
Takıntılı olma	1,39	0,65	0,76	0,57	t (1734)=-20,52, p<0,001**	1,06
Kısıtlı duygulanım	1,21	0,61	0,85	0,54	t (1734)=-12,36, p<0,001**	0,64
Katı mükemmeliyetçilik	1,55	0,66	1,10	0,63	t (1734)=-13,62, p<0,001**	0,70
Risk alma	1,30	0,54	1,37	0,44	t (1734)=-2,59, p<0,001**	0,13
Ayrılma güvensizliği	1,10	0,69	0,63	0,54	t (1734)=-15,43, p<0,001**	0,80
İtaatkarlık	1,18	0,65	0,84	0,53	t (1734)=-11,72, p<0,001**	0,60
Şüphecilik	1,48	0,65	1,04	0,53	t (1734)=-14,89, p<0,001**	0,77
Olağandışı inanışlar ve yaşantılar	0,80	0,63	0,49	0,51	t (1734)=-10,73, p<0,001**	0,55
Toplumdan çekilme	1,21	0,70	0,66	0,54	t (1734)=-18,13, p<0,001**	0,94
Kişilik Boyutları						
Olumsuz duygulanım	1,50	0,56	0,90	0,49	t (1734)=-22,70, p<0,001**	1,17
Uzak olma	1,20	0,55	0,70	0,43	t (1734)=-20,50, p<0,001**	1,06
Karşıt olma / geçimsizlik	0,93	0,50	0,84	0,46	t (1734)=-3,83, p<0,001**	0,20
Disinhibisyon	1,08	0,55	0,65	0,45	t (1734)=-17,56, p<0,001**	0,91
Psikotiklik	0,91	0,62	0,49	0,48	t (1734)=-15,33, p<0,001**	0,79

PID-5: DSM-5 kişilik envanteri; SK: sağlıklı kontrol; SS: standart sapma.

Çoklu karşılaştırmalara bağlı tip I hata olasılığı göz önünde bulundurulmalıdır. *p<0,05; ** p<0,01

depresif bozukluklar ve %28,6'sı anksiyete bozuklukları tanısını karşılamaktadır.

Tablo 2'de her iki araştırma grubunun PID-5'ten elde ettikleri boyut ve faset puanları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. 'Manipülatif olma' (p=0,15) dışındaki tüm boyut ve faset puanları hasta grubunda sağlıklı kontrol grubundan yüksek (p<0,001) bulunmuştur. Gruplar arası karşılaştırmalara ait etki büyüklükleri incelendiğinde, farkların küçük ile büyük düzeyler arasında değiştiği görülmüştür.

Güvenilirlik Analizleri

Temel güvenilirlik analizinde tüm envanterin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,932 olarak hesaplanmıştır. Her bir boyut ve fasetin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı Tablo 3'te verilmiştir. Madde-toplam puan korelasyon analizlerinde ise kişilik boyutları için 0,67–0,97 arasında ve fasetleri için ise 0,26–0,85 arasında bulunmuştur ve tüm korelasyon katsayıları anlamlıdır (p<0,001).

Tablo 3. PID-5 kişilik faset ve boyutlarının Cronbach alfa ve faset/boyut-toplam puan korelasyon katsayıları

	Faset/boyut-toplam puan korelasyon katsayıları	Cronbach alfa katsayıları
Kişilik Fasetleri		
Anhedoni	0,69	0,80
Kaygılı olma	0,74	0,78
İlgi çekme isteği	0,50	0,86
Aldırmazlık / katı olma	0,70	0,82
Sahtekarlık / hilekarlık	0,65	0,80
Çökkünlük	0,83	0,92
Distraktibilite	0,78	0,86
Tuhaflık	0,82	0,92
Duygusal oynaklık	0,70	0,78
Büyüklik	0,52	0,73
Düşmanlık gösterme	0,82	0,83
Dürtüsellik	0,70	0,76
Yakınlıktan kaçınma	0,52	0,61
Sorumsuzluk	0,65	0,68
Manipülatif olma	0,45	0,57
Bilişsel ve algısal düzensizlik	0,84	0,86
Takıntılı olma	0,85	0,84
Kısıtlı duygulanım	0,67	0,67
Katı mükemmeliyetçilik	0,65	0,83
Risk alma	0,26	0,73
Ayrılma güvensizliği	0,65	0,76
İtaatkarlık	0,45	0,59
Şüphecilik	0,71	0,68
Olağandışı inanışlar ve yaşantılar	0,74	0,78
Toplumdan çekilme	0,74	0,86
Kişilik Boyutları		
Olumsuz duygulanım	0,82	0,84
Uzak olma	0,79	0,78
Karşıt olma / geçimsizlik	0,67	0,72
Disinhibisyon	0,86	0,76
Psikotiklik	0,89	0,83

PID-5: DSM-5 kişilik envanteri.

Tablo 4. PID-5 fasetlerinin doğrulayıcı faktör model uyum endeksleri

	RMSEA	CFI	GFI	χ^2/df	p
Kişilik Fasetleri					
Anhedoni	0,060	0,967	0,971	7,329	<0,001**
Kaygılı olma	0,097	0,934	0,940	17,295	<0,001**
İlgi çekme isteği	0,090	0,947	0,956	15,054	<0,001**
Aldırmazlık / katı olma	0,060	0,914	0,953	7,272	<0,001**
Sahtekarlık / hilekarlık	0,079	0,915	0,954	11,814	<0,001**
Çökkünlük	0,091	0,911	0,903	15,259	<0,001**
Distraktibilite	0,053	0,974	0,980	5,949	<0,001**
Tuhaflık	0,078	0,940	0,934	11,586	<0,001**
Duygusal oynaklık	0,136	0,852	0,918	33,042	<0,001**
Büyüklik	0,050	0,977	0,991	5,360	<0,001**
Düşmanlık gösterme	0,073	0,930	0,957	10,226	<0,001**
Dürtüsellik	0,072	0,965	0,982	10,095	<0,001**
Yakınlıktan kaçınma	0,051	0,964	0,990	5,474	<0,001**
Sorumsuzluk	0,023	0,992	0,995	1,943	<0,001**
Manipülatif olma	0,181	0,861	0,932	57,731	<0,001**
Bilişsel ve algısal düzensizlik	0,074	0,923	0,945	10,385	<0,001**
Takıntılı olma	0,077	0,941	0,961	11,387	<0,001**
Kısıtlı duygulanım	0,050	0,959	0,988	5,346	<0,001**
Katı mükemmeliyetçilik	0,055	0,958	0,975	6,170	<0,001**
Risk alma	0,098	0,755	0,872	17,630	<0,001**
Ayrılma güvensizliği	0,070	0,950	0,979	9,418	<0,001**
İtaatkarlık	0,000	1,000	0,999	0,922	<0,001**
Şüphecilik	0,080	0,907	0,973	12,102	<0,001**
Olağandışı inanışlar ve yaşantılar	0,090	0,904	0,954	14,970	<0,001**
Toplumdan çekilme	0,078	0,936	0,952	11,516	<0,001**
Kişilik Boyutları					
Olumsuz duygulanım	0,051	0,974	0,987	6,269	<0,001**
Uzak olma	0,079	0,942	0,971	13,496	<0,001**
Karşıt olma / geçimsizlik	0,101	0,948	0,946	21,321	<0,001**
Disinhibisyon	0,081	0,900	0,950	14,239	<0,001**
Psikotiklik	0,024	0,992	0,996	2,194	<0,001**

PID-5: DSM-5 kişilik envanteri; RMSEA: yaklaşık hataların ortalama karekökü; CFI: karşılaştırmalı uyum endeksi; GFI: uyum iyiliği endeksi. * p<0,05 ; ** p<0,01

Geçerlilik Analizleri

Geçerlilik analizlerinde ilk olarak yapı geçerliliği incelenmiştir. PID-5 için kişilik boyutları ve fasetleri önceden belirlendiği için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen uyum endeksi ve yaklaşık hata oranı karekökü katsayıları Tablo 4'te verilmiştir. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, kişilik boyutlarının kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği görülmektedir. Fasetler açısından değerlendirildiğinde ise 'duygusal oynaklık' (RMSEA=0,136; CFI=0,852) ve 'manipülatif olma' (RMSEA=0,181; CFI=0,861) fasetlerinde RMSEA değerlerinin kabul edilebilir

uyum sınırlarının üzerinde olduğu ve CFI değerlerinin diğer fasetlere kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür. 'Risk alma' fasetinde ise RMSEA değerinin kabul edilebilir sınırın üst sınırına yakın olduğu (RMSEA=0,098) ve özellikle CFI değerinin diğer fasetlere göre düşük bulunduğu (CFI=0,755) saptanmıştır. Diğer fasetlerin ise genel olarak kabul edilebilir uyum düzeyleri gösterdiği saptanmıştır.

Ölçüt geçerliliği kapsamında birlikte geçerlilik analizlerinde PID-5 kişilik boyut puanları ile SCID-II-PQ soru listesi skorları arasında korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon katsayıları Tablo 5'te verilmiştir. Olumsuz duygulanım boyutu

Tablo 5. PID-5 kişilik boyutları ile SCID-II-PQ kişilik kategorileri arasında korelasyon katsayıları

	ÇKB	BKB	OKKB	PKB	ŞzKB	ŞKB	HKB	NKB	SKB	ASKB
Kişilik Boyutları										
Olumsuz duygulanım	0,543	0,537	0,407	0,449	0,414	0,248	0,222	0,296	0,484	0,151
Uzak olma	0,459	0,205	0,353	0,373	0,365	0,503	-0,044	0,262	0,423	0,215
Karşıt olma / geçimsizlik	0,075	0,112	0,206	0,266	0,257	0,179	0,395	0,514	0,386	0,341
Dİsinhibisyon	0,441	0,334	0,340	0,368	0,477	0,320	0,216	0,372	0,620	0,394
Psikotiklik	0,362	0,331	0,366	0,395	0,536	0,335	0,239	0,439	0,591	0,387

PID-5: DSM-5 kişilik envanteri; SCID-II-PQ: DSM-III-R için yapılandırılmış klinik görüşmesi kişilik envanteri; KB: kişilik bozukluğu; ÇKB: çekingen KB; BKB: bağımlı KB; OKKB: obsesif-kompulsif KB; PKB: paranoid KB; ŞzKB: şizotipal KB; ŞKB: şizoid KB; HKB: histriyonik KB; NKB: narsistik KB; SKB: sınırdan KB, ASKB: antisosyal KB.

çekingen, bağımlı, obsesif-kompulsif, paranoid, şizotipal ve sınırdan kişilik yapılarıyla orta düzeyde korelasyon göstermiştir ($r=0,41-0,54$). Uzak olma boyutu ile çekingen, şizoid ve sınırdan kişilik yapıları arasında orta düzeyde korelasyon saptanmıştır ($r=0,42-0,50$). Karşıt olma/geçimsizlik boyutu narsistik kişilik yapısıyla orta düzeyde korelasyon göstermiştir ($r=0,51$). Disinhibisyon boyutu çekingen ve şizotipal kişilik yapılarıyla orta düzeyde ($r=0,44-0,48$), sınırdan kişilik yapısıyla ise daha yüksek düzeyde korelasyon göstermiştir ($r=0,62$). Psikotiklik boyutu ise şizotipal, narsistik ve sınırdan kişilik yapılarıyla orta düzeyde korelasyon göstermiştir ($r=0,44-0,59$). Elde edilen bulgular, PID-5 boyutlarının temsil ettiği özellikler ile ilgili kişilik yapıları arasında beklenen yönde ilişkiler olduğunu düşündürmektedir.

Ayırt edici geçerlilik açısından bakıldığında ise, tüm boyutlar ve manipülatif olma dışındaki tüm fasetler hasta grubunda sağlıklı kontrol gruplarından daha yüksek ortalama düzeyleri göstermiştir ($p<0,001$) (Tablo 2).

TARTIŞMA

DSM-5 ile birlikte kişilik değerlendirme kategorik modelden boyutsal modele geçince, bu yeni modelin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla tanı araçlarının da kullanıma girmesi gerekli görülmüştür. Yeni modele uygun olarak hazırlanan değerlendirme aracı PID-5 iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişilik işlevselliği ile ilgili değerlendirme yapılmaktadır ve değerlendirme aracının Türkçe için geçerlilik ve güvenilirliği gösterilmiştir (Dereboy ve ark. 2018). Bu çalışmada ise PID-5'in ikinci bölümde yer alan kişilik hatlarının değerlendirildiği envanterin Türkçe için geçerlilik ve güvenilirliği gösterilmiştir.

Güvenilirlik analizinde öncelikle iç tutarlılık hesaplanmıştır. Envanterin genel iç tutarlılığı çok yüksek bulunmuştur. Boyutların iç tutarlılık analizine gelindiğinde, tümünün de Cronbach alfa katsayısı 0,70'in üstündedir. Boyutların iç tutarlılık analizlerine bakıldığında pek çok kültürde, tüm toplumlarda iç tutarlılık katsayıları 0,70'in, hatta 0,80'in üzerinde bulunmuştur. İran'da yürütülmüş olan altı çalışmanın meta-analizinde boyutlar için iç tutarlılık katsayıları 0,82–0,90

(Komasi ve ark. 2025), Letonya çalışmasında 0,68–0,88 (de Starceva-Apele ve Rascevska 2022). Norveç çalışmasında 0,85–0,98 (Thimm ve ark. 2016), Polonya çalışmasında 0,89–0,95 (Cieciuch ve ark. 2022), ilk geliştirme çalışmasında 0,84–0,96 (Al-Dajani ve ark. 2016) arasında bulunmuştur. Boyutlar gibi, fasetlerin iç tutarlılık analizleri kültürler arası farklılıklar göstermiştir, ancak boyutlar kadar yüksek katsayılar elde edilememiştir. Bizim çalışmamızda fasetlerin iç tutarlılık katsayıları 0,57–0,92 arasında elde edilmiştir. Manipülatif olma ve itaatkarlık 0,60'ın altında, yakınlıktan kaçınma, sorumsuzluk, kısıtlı duygulanım ve kuşkuculuk 0,70'in altında bulunmuştur. Kısıtlı duygulanım Arapça (Coelho ve ark. 2020), Çince (Fang ve ark. 2021), Mısırca (Aboul-Ata ve ark. 2021) çalışmalarında düşük bulunmuştur. Şüphesiz pek çok çalışmada düşük güvenilirliğe sahip olarak hesaplanmıştır (Al-Dajani ve ark. 2016, Coelho ve ark. 2020, Aboul-Ata ve ark. 2021, Fang ve ark. 2021, Komasi ve ark. 2025). Manipülatif olma ve yakınlıktan kaçınma Doğu kültürlerinde yapılan çalışmalarda düşük bulunmuştur (Coelho ve ark. 2020, Aboul-Ata ve ark. 2021). Ölçeğin güvenilirlik analizlerinde iç tutarlılık katsayıları boyut puanları açısından oldukça iyi ve faset puanları açısından ise kabul edilebilir ile oldukça iyi düzeyinde saptanmıştır. Bu da envanterin güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analiziyle model uyumuna bakılmıştır. Tüm boyutların genel olarak kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği görülmüştür. Bununla birlikte bazı fasetlerde uyum endekslerinin diğerlerine kıyasla daha düşük olduğu, özellikle duygusal oynaklık ve manipülatif olma fasetlerinde RMSEA değerlerinin kabul edilebilir sınırların üzerinde, risk alma fasetinde ise CFI değerinin görece düşük olduğu görülmüştür.

Norveç çalışmasında boyut uyum endekslerinde de beklenenin altında uyum saptanmıştır (Thimm ve ark. 2016). Çin örnekleminde yürütülen çalışmada ise bir doğrulayıcı faktör analizinde boyutlar, bir diğer doğrulayıcı faktör analizinde fasetler sanki madde gibi analize tabi tutulmuş ve her ikisinde de iyi uyum saptanmıştır (Fang ve ark. 2021). Arjantin çalışmasında ise risk alma, şüphesiz ve düşmanca tutum kötü uyum göstermişlerdir (Montes ve Sanchez 2023). Polonya

çalışmasında ise genel olarak uyum endeksleri 0,90'ın altında hesaplanmıştır (Cieciuch ve ark. 2022). Yapılan bir meta-analiz çalışmasında risk alma fasetinin doğrulayıcı faktör analiz sonucunda iyi uyum gösteremediği saptanmıştır (Barchi-Ferreira Bel ve Osório 2020). Sonuç olarak PID-5'in Türkçe formu gerek boyut yapısı gerek faset yapısı açısından iyi uyum göstermektedir ve geçerliliğine katkı sağlamaktadır.

Ölçüt geçerliliği açısından ise SCID-II-PQ kullanılmıştır. Bu formdan elde edilen kişilik kategori puanları ile PID-5 kişilik boyutları arasında korelasyonlara bakılmıştır. Genel olarak korelasyonlar temsil ettikleri psikopatolojiye uygun şekilde elde edilmiştir. Çin çalışmasında da PID-5 kişilik boyutlarıyla kişilik kategorileri arasında korelasyon bakılmıştır ve bizim çalışmamızla hemen aynı korelasyonlar saptanmıştır (Fang ve ark. 2021). PID-5 ile yapılan geçerlilik çalışmalarının sistematik gözden geçirildiği bir çalışmada da kişilik boyutlarıyla DSM-IV veya DSM-5 kişilik kategorilerinin korelasyonları incelenmiş ve bizim çalışmamıza benzer şekilde olumsuz duyulan boyutu ile sınırda, obsesif-kompulsif ve çekingen kişilik yapıları; uzak olma boyutu ile obsesif-kompulsif, şizotipal ve çekingen kişilik yapıları; karşı olma boyutu ile antisosyal, sınırda ve narsisistik kişilik yapıları; dizinhibisyon boyutu ile sınırda ve antisosyal kişilik yapıları; ve psikotiklik boyutu ile şizotipal ve daha düşük düzeyde sınırda ve paranoid kişilik yapıları korelasyon göstermiştir (Barchi-Ferreira Bel ve Osório 2020). Sonuç olarak PID-5 kişilik boyutları tutarlı ve geçerli ölçümler sağlamaktadır.

PID-5 kişilik fasetleri ile DSM-5 kişilik kategorileri arasındaki ilişkiler bu çalışmada doğrudan çoklu istatistiksel modeller ile incelenmemiştir. Bununla birlikte, faset düzeyinde gözlenen dağılımlar ve klinik değerlendirmeler birlikte ele alındığında, bazı fasetlerin belirli kişilik yapılanmaları ile kavramsal olarak örtüşen örüntüler sergilediği anlaşılmaktadır. Çekingen kişilik yapılanmasında kaygılı olma ve toplumdaki çekilme gibi sosyal geri çekilme ile ilişkili fasetler; bağımlı kişilik yapılanmasında ayrılma güvensizliği ve kişilerarası onay arayışı ile ilişkili özellikler; obsesif-kompulsif kişilik yapılanmasında ise katı mükemmeliyetçilik ve takıntılı olma fasetleri öne çıkmaktadır. Paranoid kişilik yapılanmasında kuşkuculuk ve düşmanca tutum, şizoid ve şizotipal yapılanmalarda toplumdaki çekilme, olağandışı inanışlar ve bilişsel-algisal düzensizlik ile ilişkili fasetler dikkat çekmektedir. Histriyonik ve narsisistik kişilik yapılanmalarında ilgi çekme isteği ve büyüklük ile ilişkili özellikler; sınırda kişilik yapılanmasında dürtüsellik ve risk alma; antisosyal kişilik yapılanmasında ise sorumsuzluk ve sahtekârlık/hilekârlık ile ilişkili faset örüntüleri belirginleşmektedir. DSM-5 kişilik kategorileri ile PID-5 fasetleri arasındaki ilişkilerin incelendiği Fang ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında da benzer biçimde bazı fasetlerin belirli kişilik yapılanmaları ile örtüştüğü, ancak faset dağılımlarının kültürel örneklemeler arasında farklılık gösterebildiği bildirilmiştir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, DSM-5 kişilik

yapılarında tanımlanan özelliklerin PID-5 fasetleri aracılığıyla boyutsal düzeyde temsil edilebildiği ve PID-5'in kişilik özelliklerinin boyutsal değerlendirilmesinde klinik açıdan anlamlı bir çerçeve sunduğu düşünülmektedir.

Ayırt edici geçerlilik açısından PID-5 boyutları ve manipülatif olma dışındaki fasetleri hasta grubunda sağlıklı kontrol grubundan yüksek düzeyde ortalama göstermiştir. Hasta ve sağlıklı kontrol gruplarını kıyaslayarak yapılan az sayıdaki çalışmalarda ise değişik sonuçlar saptanmıştır. Arapça formunun çalışmasında tüm boyutlar ve kaygılı olma, katı mükemmeliyetçilik, aldırılmazlık, manipülatif olma dışındaki fasetler hasta grubunda sağlıklı kontrol grubundan yüksek bulunmuştur (Coelho ve ark. 2020). Bach ve arkadaşları (2018) ise tüm boyut ve fasetlerde hasta grubunun ortalamalarını klinik dışı grubun ortalamalarından yüksek bulmuşlardır. Sınırlı bulguyla da olsa gerek boyutların gerekse fasetlerin klinik ve klinik dışı grupları ayırt edici özelliği ortaya konmuştur.

Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde, PID-5 Türkçe formunun geçerli olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın bazı kısıtlılıkları da bulunmaktadır. Çalışmada gerek hasta gerekse sağlıklı kontrol gruplarına öz bildirim değerlendirme araçları dışında, yapılandırılmış tanınal görüşme kılavuzları uygulanmamış, psikiyatrik tanımlar klinik değerlendirme temelinde belirlenmiştir. Bu nedenle kişilik yapısı değerlendirmeleri öz bildirim dayalı olup, tanı doğrulamasının yapılandırılmış görüşmelerle desteklenmemiş olması çalışmanın önemli sınırlılıklarından biridir. Ayrıca sağlıklı kontrol grubunda psikiyatrik durum öz bildirim yoluyla değerlendirilmiş olması, klinik dışı örnekleme olasılığı tanınal heterojenlik riskini artırmış olabilir. Bunun yanında çalışma kesitsel bir tasarıma sahip olduğundan, ölçüm aracının zamana göre değişmezliğine ilişkin değerlendirmeler yapılamamıştır. Ayrıca ölçüt geçerliliği kapsamında kullanılan SCID-II-PQ'nun DSM-III-R temelli bir araç olması çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır. Bununla birlikte, çalışmanın etik kurul onayının alındığı ve veri toplama sürecinin yürütüldüğü tarihte DSM-5 temelli SCID-II'nin Türkçe çevirisi ile geçerlilik ve güvenilirlik çalışması henüz tamamlanmamış olduğundan, Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan SCID-II-PQ tercih edilmiştir.

Çalışmanın üstünlükleri ise hem hasta hem de sağlıklı kontrol katılımcılarıyla yürütülmüş olmasıdır. Bu alanda yapılan çok az sayıda çalışma iki grubu aynı anda barındırmaktadır. Çalışmanın bir diğer üstünlüğü yüksek sayıda katılımcıyla yürütülmüş olmasıdır. Bu da her türlü istatistiksel analize olanak sağlamıştır.

Gelecek çalışmalarda yapılandırılmış tanınal görüşmelerin kullanıldığı ve farklı klinik örneklemelerin dâhil edildiği araştırmalar, PID-5 Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

SONUÇ

Bu çalışmada PID-5 Türkçe özbildirim formunun geçerlilik ve güvenilirliğini büyük ölçüde destekleyen bulgular elde edilmiştir. Hem boyut yapısıyla hem de fasetleriyle geçerli ve güvenilir olduğu gibi, kullanışlı bir değerlendirme aracı da olduğu bulunmuştur. Gerek araştırmalarda gerekse kişinin boyutsal değerlendirmesinde uygulamada yararlı olacaktır.

Etik Kurul Onayı: Çalışma, 10/10/2015 tarihinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 20478486-366 karar numarası ile onaylanmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarların beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman Bilgisi: Bu çalışma herhangi bir finansal destek alınmadan yürütülmüştür.

KAYNAKLAR

- Aboul-Ata M ve Qonsua F (2021) Validity, reliability and hierarchical structure of the PID-5 among Egyptian college students: using exploratory structural equation modelling. *Personal Ment Health* 15:100–12. <https://doi.org/10.1002/pmh.1497>
- Al-Dajani N, Gralnick TM ve Bagby RM (2016) A psychometric review of the Personality Inventory for DSM-5 (PID-5): current status and future directions. *J Pers Assess* 98:62–81. <https://doi.org/10.1080/00223891.2015.1107572>
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabı (DSM-5), Tanı Ölçütleri El Kitabı*, (Çev. ed.: E Köroğlu). Ankara, Hekimler Yayın Birliği.
- Bach B, Sellbom M ve Simonsen E (2018) Personality Inventory for DSM-5 (PID-5) in clinical versus nonclinical individuals: generalizability of psychometric features. *Assessment* 25:815–25. <https://doi.org/10.1177/1073191117709070>
- Barchi-Ferreira Bel AM ve Osório FL (2020) The Personality Inventory for DSM-5: psychometric evidence of validity and reliability – updates. *Harv Rev Psychiatry* 28:225–37. <https://doi.org/10.1097/HRP.0000000000000261>
- Cieciuch J, Łakuta P, Strus W ve ark. (2022) Assessment of personality disorder in the ICD-11 diagnostic system: Polish validation of the Personality Inventory for ICD-11. *Psychiatr Pol* 56:1185–202. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/138563>
- Coelho O, Pires R, Ferreira AS ve ark. (2020) The Arabic version of the Personality Inventory for the DSM-5 (PID-5) in a clinical sample of United Arab Emirates (UAE) nationals. *Am J Health Behav* 44:794–806. <https://doi.org/10.5993/AJHB.44.6.5>
- Costa PT Jr ve McCrae RR (1992) The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *J Pers Disord* 6:343–59. <https://doi.org/10.1521/pedi.1992.6.4.343>
- Coşkunol H, Bağdiken İ, Sorias S ve ark. (1994) The reliability of SCID-II (Türkçe versiyonu) interview in personality disorders. *Türk J Psychol* 9:26–9.
- de Starceva-Apele A ve Rascevska M (2022) Reliability and factorial validity of long and brief versions of the inventory of personality organization in a Latvian sample. *Res Psychother* 25:606. <https://doi.org/10.4081/ripppo.2022.606>
- Dereboy F, Dereboy Ç ve Eskin M (2018) Validation of the DSM-5 alternative model personality disorder diagnoses in Turkey, Part 1: LEAD validity and reliability of the personality functioning ratings. *J Pers Assess* 100:603–11. <https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1423989>
- Fang S, Ouyang Z, Zhang P ve ark. (2021) Personality Inventory for DSM-5 in China: evaluation of DSM-5 and ICD-11 trait structure and continuity with personality disorder types. *Front Psychiatry* 12:635214. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.635214>
- Gioletti AI ve Bornstein RF (2024) Do PID-5 trait scores predict symptom disorders? A meta-analytic review. *J Pers Disord* 38:126–37. <https://doi.org/10.1521/pedi.2024.38.2.126>
- Komasi S, Kerber A ve Hopwood CJ (2025) A meta-analysis of the structural validity of original and brief versions of the Personality Inventory for DSM-5 in Iran. *Iran J Psychiatry* 20:126–41. <https://doi.org/10.18502/ijps.v20i1.17406>
- Köroğlu E ve Aydemir Ö (2012) *Research Design, Management and Supervision in Psychiatry*. Ankara, HT-AH Publishing.
- Krueger RF, Derringer J, Markon KE ve ark. (2012) Initial construction of a maladaptive personality trait model and inventory for DSM-5. *Psychol Med* 42:1879–90. <https://doi.org/10.1017/S0033291711002674>
- Krueger RF ve Hobbs KA (2020) An overview of the DSM-5 alternative model of personality disorders. *Psychopathology* 53:126–32. <https://doi.org/10.1159/000508538>
- Montes SA ve Sanchez RO (2023) The underlying structure of the Personality Inventory for DSM-5 (PID-5): a general factor of personality psychopathology. *Curr Issues Pers Psychol* 12(2):79–90. <https://doi.org/10.5114/cipp/163182>
- Somma A, Krueger RF, Markon KE ve ark. (2019) The replicability of the personality inventory for DSM-5 domain scale factor structure in US and non-US samples: a quantitative review of the published literature. *Psychol Assess* 31:861–877. <https://doi.org/10.1037/pas0000711>
- Sorias S, Saygılı R, Elbi H ve ark. (1990) *Structured Clinical Interview for DSM-III-R Personality Disorders (SCID-II), Türkçe versiyonu*, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Spitzer RL, Williams JBW, Gibbon M ve ark. (1990) *Structured Clinical Interview for DSM-III-R Axis II Disorders (SCID-II)*. Washington, DC. Amerikan Psikiyatri Birliği.
- Thimm JC, Jordan S ve Bach B (2016) The Personality Inventory for DSM-5 Short Form (PID-5-SF): psychometric properties and association with big five traits and pathological beliefs in a Norwegian population. *BMC Psychol* 4:61. <https://doi.org/10.1186/s40359-016-0169-5>
- Witz K (1990) Book Review: Applied Statistics for the Behavioral Sciences by Dennis E. Hinkle, William Wiersma and Stephen G. Jurs Boston: Houghton Mifflin Co., 1988. xix + 682 pp. *J Educ Behav Stat* 15:84 <https://doi.org/10.3102/10769986015001084>